TIT - Bantoanon Tito 1996
Tito

TITO

KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA SUYAT NI APOSTOL PABLO KANG

TITO

Kaling suyat ay ingsuyat ni Apostol Pablo kang Tito, nak usang buko Hudyo, nak ida ingraya sa pagtu-o kang Kristo Hesus. (Tito 1:4) Kag unang pagmitlang sa Bibliya tungor kang Tito ay it katong sida ay kaibahan ni Apostol Pablo halin sa syudad it Antiokya sa Sirya papagto sa Herusalem (Gal. 2:1-3.) Pagkatapos it kina, ato makikita nak si Tito ay nagbubulig kang Apostol Pablo sa ida pagministeryo sa mga syudad it Epeso ag Corinto. (2 Cor. 2:12-13; 7:5-6; 8:6.) Tong huli si Tito ay ingbilin sa Isla it Creta pramas pangunahan kag mga nagtutu-o ruto. (Tito 1:5.) Kaling suyat sa ida ay ingsuyat mga 35 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 65 A.D.)

Hagto sa Creta ay inggwa it mga nagtutudlo it buko tama ag nagpapagulo sa ibang mga nagtutu-o. Kada ingparaya ni Apostol Pablo kaling suyat kang Tito para panduon kag mga problema ag itudlo sa mga nagtutu-o kag tamang panudlo it Maadong Balita tungor kang Hesu-Kristo.

Ingsisiling ra ni Pablo rili sa ida suyat kung ni-o kag mga maadong batasan it mga mapamuno sa mga nagtutu-o, ag kung ni-o kag mga maadong buhat nak dapat himuon it mga nagtutu-o.

KAG SUYOR IT TITO

Kag Pagpangamusta 1:1-4
Kag mga Ahimuon ni Tito sa Isla it Creta 1:5-16
Kag Tamang Panudlo 2:1-15
Kag mga Tugon sa mga Nagtutu-o 3:1-11

Kag mga Huling Tugon kang Tito 3:12-15

Kag Suyat ni Apostol Pablo kang

TITO

1

KAG PAGPANGAMUSTA

1-3 Pinalangga nakong anak sa pagtu-o nak Tito,[a]
Ako si Pablo, kag nagsusuyat it kali.
Ako ay gingpili nak maging suguon it Dios ag Apostol ni Hesu-Kristo, para pakusugon kag pagtu-o it Ida mga pinili agor rugangan kag kamatuuran nak inra natun-an. Kaling kamatuuran kag nagtutudlo sa inra kung pauno magpangabuhi kumporme sa kabubut-on it Dios. Ag dahil dili inggwa sinra it aasahan nak magkainggwa it kabuhi nak waya't katapusan. Imaw kag kabuhi nak ingpromisa it Dios bag-o pa humanon kag kalibutan ag kag Dios ay buko bakakon. Ngani sa tamang panahon, ingpahadag Nida kali sa tawo parayan sa Ida mensahe. Kag pagbantala it kina ay ingtugyan sa ako it Dios nak ato Manluluwas.
4 Kada, Tito, ako nak imo tatay sa pagtu-o nak kag pagtu-o ay pareho natong ingsusunor,[b] habang nagtutuna ako sa pagsuyat it kali, ako ay nagpapangamuyo para sa imo nak kabay pang mapasa-imo kag kaaduhan, kaluoy ag katimunungan nak halin sa Dios nak Tatay ag ni Hesu-Kristo nak ato Manluluwas.

[a] **1:1-4** Basaha sa 2 Cor. 2:13; 7:6,13-14; 8:6,16-24; 12:18 ag Gal. 2:1-5 tungor kang Tito.

[b] **1:4** o “dahil sa ato parehong pagtu-o, ikaw ay tuyarey as ako matuor nak anak.”

KAG MGA AHIMUON NI TITO SA ISLA IT CRETA

Kag Nahanungor sa Mapamuno sa mga Nagtutu-o

5 Ingbilin ka nako raha sa isla it Creta para panduon kag mga butang nak buko pa
tama, ag mabutang it mga mapamuno[c] sa mga nagtutu-o sa bawat banwa kumporme sa
ako ingtugon sa imo. 6 Kag mapamuno sa mga nagtutu-o ay dapat waya it masisiling
kag mga tawo laban sa ida, ag dapat ay matutom sida sa ida asawa.[d] Kag ida mga anak
ra ay dapat nagtutu-o kang Hesu-Kristo, ag waya it makakasiling nak malaw-ay kag
inra parayan it pagpangabuhi o sinra ay suwail.
7 Kag usang nagpapamuno sa mga nagtutu-o ay dapat waya it masisiling kag mga
tawo laban sa ida, dahil sida kag ingsasaligan it mga buluhaton para sa Dios. Kada
dapat sida ay buko maminataas-taason, buko mahangiton, buko palayango, buko
maisog ag buko hakog, 8 kundi dapat abrido kag ida bayay sa mga tawo, ingtataw-an it
balor sa ingsisiling it Dios nak maado, maayam magraya sa ida sarili, naghihimo it
tama, balaan ag maayam magpugong it sarili. 9 Ingpapanghuytan nak gador nida kag
masasaligang mensahe tungor kang Hesu-Kristo nak ida natun-an, pramas ida ray
itudlo kag kamatuuran nak nagpapakusog sa mga nagtutu-o, ag ipakita sa mga
nagkukuntra kag sala it inra pagtudlo.

Kag Nahanungor sa Nagtutudlo it Buko Tama

10 Nasiling nako kina dahil ngani karamong waya gihapon gisusunor sa tamang
panudlo, ag mga tatabilong waya it puyos ag mga nagpapangluko, lalong-laloey kag
mga lahi it Hudyo nak nagtutu-o kang Hesu-Kristo, pero nakakasala gihapon sa inra
pagtudlo nak kinahangyan kuno nak tumanon gihapon kag inra mga kustombre.
11 Dapat sawayon sinra, dahil ingpapagulo ninra kag pagtu-o it ibang panimayay
parayan sa inra pagtudlo it buko dapat itudlo, para yang magpangwarta. 12 Usa sa mga
maayo nak taga-Creta mismo kag nagsiling nak, “Kag mga taga-Creta ay bakakon,

---

[c] **1:5** Basaha ra sa 1 Tim. 3:2-7.

[d] **1:6** Sa bisayang Griyego kali ay “ausa yang it asawa.” Pero kali ay inggwa't iba't-ibang pagkaintyendi tuyar sa, “ausa yang it asawa,” o “nag-asawa sida it usang beses yang,” o “kinahangyan nak sida ay matutom sa ida asawa.”

mapintas tuyar sa maisog nak hadop, matamar ag makagor.”
13 Tamang gador kinang ida ingsiling. Kada bisar-eng gador sinra, adong matadlong
kag inra pagtu-o kang Hesu-Kristo. 14 Ag ipamatuor sa inra nak sala kag inra inghihimo
pramas indiey sinra gipanimati sa mga istorya it mga lahi it Hudyo nak indi
mapamatuuran, ag indiey ra sinra magsunor sa mga sugo it tawong nagtalikor sa
kamatuuran.
15 Sa mga malimpyo it isip ay malimpyo kag tanang bagay.[e] Pero sa mga mayaing
tawo ag mga waya gitutu-o sa Dios ay waya it bagay nak malimpyo, dahil puro
kayainan kag sa inra isip ag waya sinra it kunsensya. 16 Matuor, nagsisiling sinra nak
kilaya ninra kag Dios, pero iba kag inra ginghihimo sa inra ingsisiling. Kayainan ag
kuntra sa tama kag inra inghihimo. Ngani, inding gador sinra kahimo it ni-o mang
kaaduhan.

2

KAG TAMANG PANUDLO

Kag Panudlo para sa mga Maguyang

1 Pero ikaw Tito, kag imo pagtudlo ay dapat kumporme sa tamang panudlo. 2 Laygaye
kag mga maguyang nak kayake nak dapat maayam sinra magpugong it inra sarili,
ingtatahor it mga tawo, ag dapat maayam ra sinra magraya it inra sarili. Laygaye pa
nak dapat matibay kag inra pagtu-o, pagpalangga ag pagtiis.
3 Imaw ra kag mga maguyang nak kabade, laygaye ra sinra nak dapat maado kag inra
pamatasan, indi dapat magpangsira it inra isigkatawo ag indi ra dapat maging
manginginom. Kundi dapat sinra ay maayam gitudlo it kaaduhan, 4 adong makakatuon
sa inra kag mga bata pang kabade kung pauno apalanggaon kag inra asawa ag mga
anak, 5 kung pauno ra magraya it inra sarili ag maging malimpyo sa inra pagkakabade,
kung pauno aintyendihon kag inra panimayay ag maging mabuot, ag kung pauno
magpasakop sa inra asawa, agor waya it masisiling nak mayain laban sa bisaya it Dios

[e] **1:15** Kag tawo nak nagtutu-o kang Kristo ay malimpyo dahil napatawarey sida aber wayaey sida nagsusunor sa tanang kasuguan ag kustombre it mga lahi it Hudyo.

nak ato ingtutudlo.

Kag Panudlo para sa mga Kabataan

6 Imaw ra, laygaye kag mga bata pang kayake nak dapat maayam sinra magraya it
inra sarili. 7 Ag ikaw ra Tito, sa tanang bagay pakita-e sinra it imo maadong buhat, agor
apatuyaran ra ikaw ninra. Ag sa imo pagtudlo dapat sinsero ka ag karapat-dapat nak
patihan. 8 Kag imo agamiton nak mga bisaya sa imo pagtudlo ay dapat tamang gador ag
waya it kapuyaan. Kung tuyar kag imo ahimuon, mapapahudang gador kag mga
nagkukuntra sa imo, dahil waya sinra it maisisiling nak mayain laban sa ato.

Kag Panudlo para sa mga Ulipon

(Epeso 6:5-9; Colosas 3:22-25; 1 Pedro 2:18-20)

9 Ag usa pa, laygaye kag mga ulipon nak dapat magpasakop sinra sa inra mga amo ag
pasadyahon kag inra amo sa tanang bagay. Laygayan ra nak dapat indi sinra
magsabat-sabat sa inra amo 10 o magpangbaoy, kundi dapat ipakita ninrang sinra ay
nasasaligan nak gador, agor sa inra tanang ginghihimo ay makikita it mga tawo nak
talagang maado kag ato ingtutudlo tungor sa Dios nak ato Manluluwas.

Kag Panudlo para sa mga Nagtutu-o

11 Kag kabuhi it mga nagtutu-o sa Dios ay dapat tuyar it kina, kumo gingpakitaey it
Dios kag Ida kaaduhan it katong Ida ingparaya si Hesu-Kristo pramas luwason tan-a
hangga't maaari kag tanang tawo. 12 Dahil riling Ida kaaduhan kita ay ingtutudluan it
Dios nak badaan kag kabuhing buko kumporme sa Ida kabubut-on ag sunron kag ato
mga mayaing hanrom dili sa duta. Ingtutudlo ra Nida kina sa ato nak dapat maayam
kita magraya sa ato sarili, maging matarong ag matinumanon sa Dios kag ato kabuhi
rili sa kalibutan, 13 habang inghuhuyat nato kag masadyang adlaw nak ato
ging-aasahan, kung sauno nato makikita kag mahimayaong pagbalik ni Hesu-Kristo nak
ato Makagagahom nak Dios ag Manluluwas. 14 Sa Ida pagkamatay, ingta-o Nida kag Ida
kabuhi para sa ato agor matutubos kita sa tanang kayainan ag malilimpyo kita.
Inglimpyuhan Nida kita agor maging Ida sariling katawuhan nak Ida pinili nak
mahugor maghimo it kaaduhan.

15 Tudluan nak gador kaling ako mga ingsuyat dili ag ingganyuhon kag mga nagtutu-o

nak magsunor. Bisayahe kag mga waya gisusunor dahil inggwa ikaw it karapatan nak himuon kali. Ayang gador giparaog-raog.

3

KAG MGA TUGON SA MGA NAGTUTU-O

Kag Nahanungor sa Pagpasakop sa Gobyerno

[1] Parumruman sa mga nagtutu-o nak magpasakop sinra sa mga pinuno ag mga naggagahom sa gobyerno. Dapat perming hanra sinra nak maghimo it maado.
[2] Parumruman ra nak dapat indi sinra magpangsira o magpang-away, kundi dapat puat sinra mabuot ag mapainubuson sa tanang tawo.

Kag Nahanungor sa Tamang Pamatasan Bilang mga Nagtutu-o

[3] Dahil ngani, miskin kita ra it kato ay waya nakasador it kamatuuran tungor sa Dios, suwail ag nayaag dahil sa sala. Ing-ulipon kita it ato iba't-ibang mga mayaing hanrom ag kasadyahan. Malisyuso ag mahilion kita, nahahangit kag iba sa ato ag kita ay nahahangit ra sa inra.
[4] Pero sa tamang oras, ingpakita it Dios nak ato Manluluwas kag Ida pagka-mabuot ag pagpalangga sa ato, [5] ag Ida kita ingluwas. Kag Ida pagluwas sa ato ay buko dahil sa ato mga maadong buhat kundi sa Ida kaluoy sa ato. Inglimpyo Nida kita tong ingtaw-an kita it bag-ong kabuhi ag ingbag-o kita it Ispirito Santo. [6] Waya giinakan it Dios kag pagta-o sa ato it Ispirito Santo, kundi ingbuhos nak gador parayan kang Hesu-Kristo nak ato Manluluwas.
[7] Ngani, dahil sa Ida kaaduhan inghimo kali it Dios, pramas maging matarong kita sa Ida pagmuyat, ag magiging Ida manugpanubli nak nag-aasa it kabuhi nak waya't katapusan.
[8] Masasaligan kaling ako ingbisaya ag dapat nak patihan.

Kag Nahanungor sa Salang Panudlo

Gusto nakong itudlo nak gador nimo kaling mga bagay sa mga nagtutu-o sa Dios, agor puat sinrang maghugor nak maghimo it maadong buhat ag kali ay inggwa't

marakong maibubulig sa tanan. [9] Iwasi kag mga nagsusuay-suayan sa waya it
kapuyos-puyos tungor sa mahabang listahan it mga ginikanan, ag mga
nag-aapin-apinan o nag-aaway tungor sa Kasuguan ni Moises, dahil wayang gador kina
it maibubulig sa inro pagtu-o ag waya't puyos.
[10] Kung inggwa it tawong nagtutudlo it ibang tudlo nak imaw it inghalinan it
pag-apin-apinan it mga nagtutu-o, bisayahe sidang magtungon. Kung mabisayahan sida
it ruhang beses ag indi gihapon sida magtungon, aya sida gipaibha sa inro. [11] Ayamey
ra nimong kag usang tawo nak tuyar ay nagtalikorey sa kamatuuran ag naging
makasal-ananey nak gador. Sida ay ingpapamatuuraney it kina parayan sa ida mga
nahimo.

KAG MGA HULING TUGON KANG TITO

[12] Apapanhaon nako raha sa imo si Artemas o Tiquico. Pag-abot ninra raha, pilitang
gador nak makapali ka sa ako sa syudad it Nicopolis,[f] dahil sigurado akong ruto ako
mapalipas it tigyamig.
[13] Buligan ag pabayunan nak gador sina Abugadong Zenas ag Apolos sa inra
pagpanaw, ag siguraduhang gador nak waya sinra it kakuyangan sa inra mga
kinahangyan.
[14] Kag ato mga hali sa pagtu-o raha sa Creta ay dapat magtuon nak maghugor permi
sa paghimo it maadong buhat pramas makabulig sa mga tawong di kinahangyan, imbes
nak mag-akas it inra oras sa mga bagay nak waya't kapuyos-puyos.

Kag Huling Pagpangamusta

[15] Ingkakamusta ka it tanang kaibahan nako rili. Paabutan ra kag amo pagpangamusta
raha sa tanang ato hali sa pagtu-o nak nagpapalangga sa ato.
Kabay pang mapasa-inrong tanan kag kaaduhan it Dios.

[f] **3:12** Kag Nicopolis ay usang syudad sa bandang weste it Gresya.